

Leoš Horníček: vést znovu Kancelář Akademie věd je odpovědnost i výzva

3.5.2023 - Luděk Svoboda, Zuzana Dupalová | Akademie věd České republiky

Co vás přesvědčilo, že jste se opět se ujal vedení Kanceláře?

I já jsem se dlouho držel zásady řeckého filozofa Hérakleita – nevstoupíš dvakrát do stejné řeky. Převážila ale odpovědnost za instituci, které jsem zasvětil kus života. Nečekanou výzvu jsem přijal a nabídl tak své zkušenosti. Výzvy mám rád a zmiňovaná řeka ostatně není stejná. Zdá se mi, že se její tok stále zrychluje.

Vzpomenete si ještě na své začátky?

Váš dotaz, aniž byste tušil, míří až do minulého století. Začátek mého působení totiž souvisí s náhradní vojenskou službou, kterou jsem v Kanceláři absolvoval od září 1999 do března 2001.

Co vás na „civilku“ do Akademie věd přivedlo?

Za příležitost vděčím tehdejšímu řediteli Janu Škodovi. Měl jsem na starosti pomocné aktivity související hlavně s Odborem podpory vědy. V něm se databázově zpracovávalo na tehdejší dobu hodně dat, která se vztahovala k činnosti Grantové agentury Akademie věd. Připravovalo se druhé kolo hodnocení pracovišť, administrovaly výzkumné záměry a podpora přístrojového vybavení, řešili jsme přechod z ručního vyplňování dotazníků do digitální podoby a tak dále.

Co se vám z té doby ještě vybaví?

Například první zkušenosti s mezinárodní působností Akademie věd, konkrétně s valným shromážděním European Federation of Academies of Sciences and Humanities – ALLEA, které se v Praze konalo v roce 2000.

Kdy jste se stal zaměstnancem Kanceláře?

V dubnu 2001. V Odboru podpory vědy jsem postupně byl správcem počítačové sítě a informačního systému, vedoucím oddělení záměrů a programů a od prosince 2006 do tohoto ledna ředitelem odboru.

Ředitel Kanceláře Akademie věd ČR Leoš Horníček

Jak se Kancelář za více než dvě dekády vašeho působení proměnila?

Hlavně v organizaci práce, ve struktuře, v zajišťovaných činnostech i personálním obsazení. Dříve jsme mnoho agend zpracovávali v listinné podobě, běžně se psalo na psacích strojích, internet byl v počátcích. Dnes už si práci bez počítače, tiskárny či spojení s celým světem ani neumíme představit. Vše se profesionalizovalo a kolektiv zaměstnanců omladil.

Zažil jste i krizový rok 2009, kdy se ve vědecké obci spekulovalo, že se Kancelář zruší a ústavy včlení pod případné Ministerstvo pro vědu a výzkum... Jak jste divoké období v životě Akademie věd vnímal?

Pamatuji si jej především z pohledu Grantové agentury Akademie věd. Měl jsem na starosti její organizační zajištění. „Grantovka“ fungovala jako dobře namazaný stroj. Jako první z agentur jsme zavedli elektronické podávání žádostí o podporu i ročních zpráv o řešení či práci s PDF dokumenty, pravidla se uzpůsobila mladým výzkumníkům, zohledňovala se rodičovská dovolená a podobně.

Co vám činnost ztížilo?

Vláda spustila v roce 2008 národní reformu systému výzkumu a vývoje s vizí soustředit resortní

grantové agentury – včetně naší – do dvou centrálních. Jedné zaměřené na základní výzkum – Grantové agentury České republiky, a druhé, která se měla orientovat na výzkum aplikovaný – Technologické agentury České republiky.

Jaké problémy s tím souvisely?

Duplicitní podávání žádostí o podporu ke Grantové agentuře Akademie věd a Grantové agentuře České republiky. Mimochodem, tehdy obě sídlily na Národní. Vedení Akademie věd souhlasilo se změnami, které slibovaly zvýšení efektivity v národním kontextu, a vzdalo se poskytování účelové podpory prostřednictvím Grantové agentury Akademie věd a dalších programů. V lednu 2015 naše „grantovka“ jako první agentura zřízená v České republice činnost ukončila, zatímco některé jiné resorty se svých agentur nevzdaly – naopak začaly zakládat nové.

Co ukončení účelové podpory přineslo?

Přešlo se na poskytování institucionální podpory prostřednictvím interních soutěží a dotačních programů, které se zaměřují na podporu excelence a důležitých aktivit z pohledu vedení Akademie věd. Systém podávání žádostí, jejich hodnocení, poskytování podpory a kontroly čerpání jsme ale v principu zachovali.

Pojďme do současnosti. Proč potřebujeme Kancelář? Pracoviště přece fungují víceméně nezávisle.

Kancelář vznikla v roce 2001 jako vnitřní organizační jednotka. Jejím úkolem je naplňovat zákonné povinnosti hlavně v souvislosti se zákony o Akademii věd, o majetku České republiky a o rozpočtových pravidlech. Zjednodušeně, zajišťujeme podporu řídicím orgánům Akademie věd – Akademickému sněmu, Akademické radě, Vědecké radě a jejich poradním i pomocným orgánům.

Mění se počet zaměstnanců v Kanceláři?

Pro každý rok máme stanovený maximální počet zaměstnanců – respektive plných pracovních úvazků, a objem prostředků na platy a dohody mimo pracovní poměr. Na rozdíl od pracovišť u nás není tak snadné operativně zřídit novou pozici. Musíme buď jinou zrušit, anebo žádat Ministerstvo financí o navýšení funkčních míst. Pro letošek máme limit 72 míst, který je trvale takřka naplněn. Nicméně i u nás dochází k fluktuaci zaměstnanců. Několik pracovníků máme na rodičovské dovolené. Těm, co se z ní vracejí, se snažíme vyhovět s ohledem na rozsah pracovního úvazku, aby mohly spojit práci s péčí o děti.

Musíte chod organizace přizpůsobovat nově nastupujícímu předsedovi či předsedkyni?

Předseda či předsedkyně ze zákona jednají ve všech záležitostech, které se týkají Akademie věd. Mají tak nezáviděníhodnou odpovědnost za celou instituci. Mnohé povinnosti proto musí delegovat na kolegy a kolegyně. Každý vrcholný představitel má nepochybně osobitý způsob práce a vyžaduje trochu odlišný servis, jemuž se snažíme vyhovět.

Jak konkrétně?

Předseda je jmenován na čtyři roky a svou pozici může zastávat nejvýše dvě funkční období po sobě. Současně se zahájením jeho funkčního období začíná mandát Akademické a Vědecké rady, které volí Akademický sněm také na čtyřleté období. Každé čtyři roky tak na konci března nastávají personální změny ve vedení. Po určitou dobu se předávají agendy, novým členům se přidělují pracovní, sekretariáty, technika, zaškolují se...

Jaké máte priority při rozvíjení aktivit Kanceláře?

Vloni jsme zavedli systém institucionální odolnosti, proškolili ředitele pracovišť a zahájili součinnost s ústavu. Pro lepší koordinaci chceme zřídit pozici manažera, který by měl tuto agendu na starosti. Její význam roste a zřejmě se ukotví i v novém zákoně o podpoře výzkumu a vývoje.

Počítáte ještě s další klíčovou agendou?

Podobně bych rád ustavil koordinátora kybernetické bezpečnosti. Rizika spojená se zabezpečením informačních systémů či vědeckých dat i výstupů totiž narůstají. Příští rok má navíc vejít v účinnost zákon o kybernetické bezpečnosti, který Kanceláři i pracovištím nařídí nové povinnosti.

Celý rozhovor si přečtete v březnovém čísle *AB / Akademického bulletinu*.

Ing. Leoš Horníček, Ph.D., ředitel Kanceláře Akademie věd ČR

Po absolvování Fakulty stavební Českého vysokého učení technického v Praze nastoupil v roce 2001 do Kanceláře Akademie věd ČR, kde zastával různé pozice. V letech 2011–2018 byl ředitelem, v období 2019–2022 zástupcem ředitelky a v roce 2023 se opět ujal vedení. Je členem Kontrolní rady Technologické agentury ČR, Akademii věd ČR zastupuje v dalších resortních grémiích. Odborně se věnoval zejména administrativnímu zajištění dotačních programů, hodnocení vědecké činnosti a vývoji souvisejících informačních systémů.

<https://www.avcr.cz/cs/o-nas/aktuality/Leos-Hornicek-vest-znovu-Kancelar-Akademie-ved-je-odpovednost-i-vyzva>